

dosarul nr. 2ra-816/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Z. Talpalaru)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, V. Clima, G. Dașchevici)

DECIZIE

08 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

examinând recursurile declarate de Guțanu Olesea și reprezentantul ei
avocatul Tampei Tatiana și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Guțanu Olesea
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
executorul judecătoresc Mațarin Anatolie cu privire la constatarea încălcării
dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea
prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care
au fost respinse apelul declarat de Guțanu Olesea și apelul incident declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 15
aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă

La 24 iulie 2018 Guțanu Olesea a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
executorul judecătoresc Mațarin Anatolie cu privire la constatarea încălcării
dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea
prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că prin hotărârea din 31 mai 2007 a
Judecătoriei Fălești s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Guțanu
Olesea către Guțanu Marin și s-a dispus încasarea din contul lui Guțanu Marin în
beneficiul Olesei Guțanu a pensiei de întreținere a copilului minor Guțanu Nicolae,
născut la 19.12.1998, în mărime de 450 de lei lunar, începând cu 04.05.2007.

Titlul de executare nr. 2-391/2007 a fost expeditat spre executare, iar executorul judecătoresc Elena Eschimji a intentat procedura de executare.

La indicația executorului judecătoresc, creditorul Guțanu Olesea a solicitat să fie expeditat titlul de executare la un alt executor judecătoresc din raza domiciliului debitorului Guțanu Marin.

Tot executorul Eschimji Elena i-a indicat adresa domiciliului debitorului – raionul Anenii Noi, s. Mereni.

Executorul judecătoresc Mațarin Anatolie, care a primit procedura de executare, a informat-o că a preluat executarea, dar lipsește documentul executoriu și i-a dat indicații reclamantei să solicite de la Judecătoria Fălești un alt titlu de executare. Astfel, a solicitat o copie de pe titlu de executare de la Judecătoria Fălești și l-a prezentat executorului judecătoresc Mațarin Anatolie.

A invocat reclamanta că titlul executoriu nu se execută. Debitorul Guțanu Marin nu a achitat plata pensiei alimentare. Din perioada anului 2011 despre procesul de executare nu a primit absolut nici o informație de la executorul judecătoresc Mațarin Anatolie. În perioada anului 2015 creditorul a expeditat în adresa executorului judecătoresc mai multe cereri în care solicita să fie informată de ce debitorul nu achită pensie alimentară. În răspunsurile primite se indica doar calculul datoriei acumulate.

Tot în perioada anului 2015, s-a adresat cu plângere către Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând să fie constatate încălcările executorilor judecătorești Eschimji Elena care a pierdut sau a distrus titlul executoriu și Mațarin Anatolie care nu întreprindea nicio acțiune pentru a-l obliga pe debitorul Guțanu Marin să achite pensia alimentară conform titlului de executare.

A menționat că plângerea de la Procuratura Generală până în cele din urmă a ajuns la Colegiul Disciplinar al executorilor judecătorești, care, în baza deciziei din 07 aprilie 2017, l-a sancționat pe executorul judecătoresc Mațarin Anatolie disciplinar cu avertisment, cu obligația de a se instrui pe cont proprie pe o durată de 8 ore academice.

Totodată, anterior la 07 noiembrie 2016 executorul judecătoresc Mațarin Anatolie a înaintat un demers în Judecătoria Anenii Noi cu privire la aplicarea interdicției de eliberare a actelor de stare civilă, a actelor de identitate și a permisului de conducere pe numele debitorului Guțanu Marin.

Prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi din 29 iunie 2017 demersul a fost respins ca fiind neîntemeiat.

La 19 ianuarie 2018 creditorul a expeditat o cerere în adresa executorului Mațarin Anatolie, prin care a solicitat întreprinderea acțiunilor pentru sancționarea debitorului Guțanu Marin în temeiul art. 318 alin.(1) Cod contravențional, în legătură cu faptul că debitorul nu execută hotărârea judecătorească; să fie întreprinse diferite acțiuni pentru a-l obliga pe debitorul Guțanu Marin să execute hotărârea judecătorească - aplicarea sechestrului pe toate bunurile imobile și mijloacele de transport, să se deplaseze la domiciliul debitorului, să fie aplicate interdicții de părăsire a hotarelor țării; să fie calculate penalități de întârziere a executării hotărârii judecătorești.

La cererea dată creditorul a primit răspunsul din 03.04.2018 prin care i-a fost adus la cunoștință că la 12.01.2018 Inspectoratul General al Poliției a emis în adresa executorului judecătoresc informația precum că la data de 08.01.2018 în satul Caracușenii Noi, r. Briceni a fost stopat autovehiculul înregistrat pe numele lui Guțanu Marin. A fost delegată o persoană pentru ridicarea și aducerea mijlocului de transport în or. Anenii Noi, la parcare, pentru realizarea lui ulterioară la licitație.

La data de 19.01.2018 a fost emisă încheierea privind restabilirea restanței la pensia alimentară încasată de la Guțanu Marin, fiind calculată suma de 57 825 de lei pentru perioada de 10 ani 8 luni și 15 zile.

A mai invocat reclamanta că până la momentul de față debitorul nu a executat hotărârea judecătorească, nu a achitat nimic din pensia alimentară pentru întreținerea copilului comun Guțanu Nicolae.

A relatat că procedura de executare este o fază importantă a procesului civil, or, neexecutarea efectivă a hotărârilor judecătorești face actul de justiție iluzoriu. Nu numai neexecutarea hotărârii judecătorești definitive a Judecătoriei Fălești din 31 mai 2007, ci și amânarea momentului la care ea își produce efectele face dreptul la un proces echitabil inoperant și iluzoriu în detrimentul său.

Susține că din considerentele enunțate mai sus, rezultă rolul incontestabil al executorului judecătoresc în procedura de executare, care are menirea să asigure o executare eficientă a actelor judecătorești, folosindu-se de toate instrumentele care i le pun la dispoziție prin Codul de executare, Codul contravențional și alte acte normative.

În opinia reclamantei, ar fi rezonabil de a încasa suma de 57 825 de lei din contul bugetului de stat, deoarece aceasta este suma calculată de către executor ca fiind restanța debitorului Guțanu Marin pentru neexecutarea hotărârii judecătorești. Din cauza că a trecut prin situații de stres și neplăceri, nu numai cu debitorul Guțanu Marin, dar și cu executorii judecătorești Eschimji Elena (care nu mai activează în calitate de executor) și a executorului Mațarin Anatolie, care nu a întreprins nimic pentru ca debitorul Guțanu Marin să execute hotărârea judecătorească, a fost nevoită să scrie plângeri la Procuratura Generală, să intervină cu diferite sesizări în adresa executorului Mațarin Anatolie care oricum nu a întreprins careva acțiuni concrete nici până la ziua de azi.

A considerat reclamanta că suma de 200 000 lei este o sumă echitabilă pentru a recupera prejudiciul moral pe care l-a suferit din cauza că a fost nevoită să întrețină de una singură copilul minor și pentru faptul că a rămas dezamăgită de actul justiției.

De asemenea, a solicitat reclamanta încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 5 000 de lei pentru serviciile de asistență juridică.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 15 aprilie 2019, acțiunea a fost admisă parțial; s-a constatat încălcarea dreptului reclamantei Guțanu Olesea la executare în termen rezonabil a hotărârii din 31 mai 2007 a Judecătoriei Fălești; s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Guțanu Olesea suma în mărime de 5000 cu titlu de prejudiciu moral; 2500 cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea hotărârii

judecătorești în termen rezonabil, a prejudiciului material și încasarea cheltuielilor de asistență juridică, în partea ce excede sumele adjudecate, a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 08 mai 2019 Guțanu Olesea a declarat apel împotriva hotărârii din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând modificarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii noi prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral (f.d. 139- 142).

La data de 16 mai 2019 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d. 143-146).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 august 2019, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, a fost restituită cererea de apel declarată de Ministerul Justiției din motiv că cererea de apel a fost depusă în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen (f.d. 162-164).

În cadrul ședinței de judecată din 21 noiembrie 2019 Ministerul Justiției a depus apel incident, solicitând casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelul declarat de Guțanu Olesea și apelul incident declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 26 februarie 2020 Guțanu Olesea și reprezentantul ei avocatul Tampei Tatiana au declarat recurs împotriva deciziei din 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe și remiterea cauzei spre rejudecare.

În motivarea recursului au indicat că instanțele judecătorești au aplicat eronat normele de drept material. Astfel, dispunând încasarea prejudiciului moral în mărime de doar 5 000 de lei, instanțele de judecată i-au apreciat subiectiv suferințele.

Referitor la onorariul pentru serviciile avocatului solicitate în mărime de 5000 de lei, recurenta menționează că acesta a fost unul real, necesar și rezonabil.

În partea respingerii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material în mărime de 57 825 de lei, ceea ce ar constitui datoria debitorului Guțanu Marin, recurenta consideră că aceasta urma a fi încasată din contul pârâtului, iar acesta ulterior să se adreseze cu acțiune în regres către executorul judecătoresc. În opinia recurentei, acesta este prejudiciu material creat direct din inactivitatea executorului și urmează ca acesta să-și asume responsabilitatea pentru recuperarea prejudiciului.

La 06 aprilie 2020 prin poșta electronică Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 22 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, apreciind parțial raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil, din al cărui conținut se desprinde ideea că neexecutarea hotărârii judecătorești nu poate fi imputată exclusiv organelor

statului implicate în procedura de executare. Or, prin prisma datelor cuprinse în acest raport, recurentul remarcă că executorul judecătoresc a întreprins toate măsurile posibile care puteau fi în mod rațional întreprinse pentru executarea documentului executoriu vizat.

În susținerea netemeinicii deciziei instanței de apel, recurentul a mai indicat că instanța nu a luat în considerare și jurisprudența stabilită de Curtea Europeană în partea ce ține de calitatea debitorului executării, în condițiile în care la caz, debitorul nu este o autoritate de stat dar un terț privat. De asemenea, consideră că acordarea prejudiciului moral în cuantum de 5 000 de lei este exagerat și neechitabil suferințelor pretinse că ar fi fost suportate.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la data de 22 ianuarie 2020. Prin urmare, recursul declarat de Guțanu Olesea și reprezentantul ei avocatul Tampei Tatiana la data de 26 februarie 2020 este în termen.

Referitor la termenul recursului declarat de Ministerul Justiției, instanța de recurs remarcă că Curtea de Apel Chișinău a remis în adresa acestuia copia deciziei instanței de apel, însă date spre confirmarea recepționării ei nu sunt. Prin urmare, recursul declarat de Ministerul Justiției la data de 06 aprilie 2020 este în termen.

Colegiu remarcă că părțile au recepționat copia recursului, însă referință nu au depus.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Guțanu Olesea și reprezentantul ei avocatul Tampei Tatiana urmează a fi admis cu modificarea hotărârilor judecătorești în partea cuantumului prejudiciului moral încasat, iar recursul depus de Ministerul Justiției urmează a fi respins, din următoarele considerente.

În conformitatea cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Actele cauzei atestă că prin hotărârea din 31 mai 2007 a Judecătoriei Fălești a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Guțanu Olesea către Guțanu Marin și s-a dispus încasarea din contul lui Guțanu Marin în beneficiul Olesei Guțanu a pensiei de întreținere a copilului minor Guțanu Nicolae, născut la 19.12.1998, în mărime de 450 de lei lunar începând cu 04.05.2007 (f.d. 65).

Prin raportul întocmit de către executorul judecătoresc Mațarin Anatolie la 29 noiembrie 2018 se indică că conform încheierii executorului judecătoresc Mațarin Anatolie nr. 036-112/2011 din 21 februarie 2011, s-a dispus de a primi spre executare documentul executoriu emis de Judecătoria Fălești nr. 2-391/2007 din 31 mai 2007 și de a intenta procedura de executare a acestui document.

Tot la 21 februarie 2011, prin încheierea executorului judecătoresc Mațarin Anatolie nr. 036-112/2011, a fost dispusă asigurarea executării în conformitate cu

prevederile Codului de executare, fiind remisă creditorului și debitorului pentru cunoștință (f.d. 60).

Prin încheierea executorului judecătoresc nr. 036-112/2011 din 21 februarie 2011, s-au aplicat interdicții la eliberarea actelor de stare civilă și/sau efectuarea înregistrării și/sau radierii din baza de date pe care o deține organul competent în privința debitorului (persoană fizică) Guțanu Marin. S-a obligat Ministerul Dezvoltării Informaționale să aplice debitorului restricții în vederea perfectării și/sau eliberării pașaportului cetățeanului Republicii Moldova. S-a aplicat sechestrul asiguratoriu pe bunurile mobile și imobile ale debitorului Guțanu Marin. S-a aplicat sechestrul pe mijloacele bănești aflate în conturile instituțiilor financiare la care se deservește debitorul (persoană fizică) Guțanu Marin și pentru executare ÎS „Cadastru”, Direcția Principală Înregistrare a Transportului și Calificare a Conducătorilor Auto a MDI RM, etc.(f.d. 59-60).

În scopul asigurării executării documentului executoriu nominalizat și neadmiterea înstrăinării bunurilor debitorului, au fost aplicate un șir de măsuri asiguratorii, interdicții asupra bunurilor mobile și imobile ce aparțin cu drept de proprietate debitorului și în privința acestuia. Încheierea respectivă a fost expediată spre executare organelor deținătoare de registre de stat (Direcției Înmatriculare a Transportului și Calificare a Conducătorilor Auto a Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Oficiului Cadastral Teritorial, Direcției Generale Documentare a Populației) și instituțiilor financiare (Băncile Comerciale) la care se deservea debitorul (f.d. 64).

Potrivit acestor încheieri, debitorul Guțanu Marin a fost identificat ca fiind domiciliat în r. Anenii Noi, s. Mereni, str. D. Cantemir 27. Prin răspunsurile parvenite de la autoritățile/ instituțiile în sarcina cărora a fost pusă executarea încheierilor de asigurare a executării, executorul judecătoresc Mațarin Anatolie a fost informat despre imposibilitatea executării încheierilor, din considerentul că debitorul Guțanu Marin nu dispune de bunuri imobile, mijloace financiare.

La fel, s-a constatat că la data de 04.08.2015 creditorul Guțanu Olesea a expediat în adresa executorului judecătoresc o cerere prin care a solicitat să fie informată despre măsurile întreprinse de către executorul judecătoresc în vederea executării hotărârii (f.d. 76), fapt despre care a fost informată la data de 11.08.2015 și i s-a solicitat să verifice necesitatea aplicării față de debitor a interdicției de a părăsi țara în conformitate cu prevederile art. 64 Cod de executare, iar conform art. 72 Cod de executare, anunțarea în căutare a debitorului (f.d. 77).

Ulterior, executorul judecătoresc a înaintat demers în adresa Judecătoriei Anenii Noi prin care a solicitat să fie dispusă aplicarea interdicției privind eliberarea documentelor de stare civilă, a actelor de identitate și a permiselor de conducere pe numele debitorului Guțanu Marin (f.d. 78).

Prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi din 29 iunie 2017, a fost respins demersul executorului judecătoresc Mațarin Anatolie despre aplicarea interdicției privind eliberarea documentelor de stare civilă, a actelor de identitate și a permiselor de conducere pe numele debitorului Guțanu Marin (f.d. 82).

Mai târziu, prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi sediul Bender din 12 iunie 2018, a fost admis demersul înaintat de către executorul judecătoresc Mațarin

Anatolie privind aplicarea interdicției de a părăsi țara debitorului Guțanu Marin (f.d. 87-88).

Totodată, din materialele procedurii de executare reiese că la 08 septembrie 2016 executorul judecătoresc a efectuat și ieșire la fața locului, însă debitorul nu a fost găsit la domiciliu (f.d. 95). La fel, se reține conform raportului prezentat de executorul judecătoresc Ministerului Justiției nr. 036/a-89r/2015 din 29 noiembrie 2018 (f.d. 34), că la data de 06.04.2017, în urma discuției telefonice petrecute cu rudele (s-a prezentat mătușa), executorului judecătoresc i s-a comunicat că debitorul la moment nu se află în sat, locul aflării acestuia nu este cunoscut.

Prin urmare, executorul judecătoresc a remis interpelare către Primăria s. Mereni, r-nul Anenii Noi prin care a solicitat informație ce atestă locul aflării debitorului (f.d. 83). Conform răspunsului nr. 105 din 19.04.2017, Primăria s. Mereni raionul Anenii Noi a comunicat executorului judecătoresc că Guțanu Marin este locuitor al s. Mereni, raionul Anenii Noi, dar la moment nu se află pe teritoriul localității (f.d. 96), iar prin certificatul nr. 509 din 19.04.2017, se adeverește precum că pe teritoriul s. Mereni raionul Anenii Noi, debitorul nu deține terenuri agricole sau gospodărie țărănească înregistrată conform legislației în vigoare.

Până la moment se atestă că hotărârea Judecătoriei Fălești din 31.05.2007 nu a fost executată, fapt ce a condiționat depunerea de către Guțanu Olesea a prezentei cereri de chemare în judecată, prin care s-a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului material în sumă de 57 825 de lei, a prejudiciului moral 200 000 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000 de lei.

Fiind investite cu judecare pricinii, prima instanță și instanța de apel, au admis parțial acțiunea, constatând încălcarea dreptului reclamantei Guțanu Olesea la executare în termen rezonabil a hotărârii din 31 mai 2007 a Judecătoriei Fălești cu încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Olesei Guțanu a sumei în mărime de 5000 cu titlu de prejudiciu moral; 2500 cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest respingând pretențiile.

Instanța de recurs consideră juste concluziile instanțelor ierarhic inferioare cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cu excepția cuantumului dispus spre încasare cu titlu de prejudiciu moral, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 255 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămâne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare.

Conform art. 70 alin. (1) Codul de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la

judicarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Conform art. 4 alin. (1)-(3) Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârile: Prodan contra Moldovei din 18 mai 2004, Țîbîrneac contra Moldovei din 16 octombrie 2007, Sîrbu contra Moldovei din 15 iunie 2004 a constatat că articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect.

Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu –proceduri care sunt echitabile, publice și prompte –fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o

instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, Reports 1997-II, p.510, § 40).

La aprecierea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești urmează fi luate în considerare anumite criterii de apreciere:

-complexitatea cauzei, se apreciază de asemenea după caz și individual.

-comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate; etc.

- miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen rezonabil.

Astfel, prin intermediul criteriilor stabilite supra, la caz urmează a se reține că procedura executării hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, în esență nu ar trebui să fie una complexă, în cadrul acesteia fiind implicate două părți, creditorul Guțanu Olesea și debitorul Guțanu Marin.

Complexitatea obiectului executării manifestat prin neexecutarea hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, în mare parte, a fost generată de faptul că executorul judecătoresc a fost în imposibilitate de a găsi debitorul, situație ce a generat înaintarea unui demers privind aplicarea interdicției de a părăsi țara debitorului Guțanu Marin.

În acest context, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral, material revine statului. Constatarea existenței sau lipsei încălcării dreptului Olesei Guțanu la executarea în termen rezonabil urmează a fi examinată prin prisma acțiunilor organelor de executare ale statului în vederea executării hotărârii judecătorești și pârghiile puse la dispoziția justițiabilului de către stat pentru a-ți exercita dreptul său recunoscut la executarea hotărârii judecătorești.

La aprecierea comportamentului autorităților responsabile de executarea hotărârii judecătorești, instanța de recurs, punctează constatarea instanței de apel referitor la faptul că conduita executorului judecătoresc Mațarin Anatolie este una conform legislației, însă, în cadrul procedurii de executare acesta a admis anumite încălcări care au dus la tergiversarea executării hotărârii judecătorești, prin inacțiunile sale favorizând tergiversarea executării hotărârii, nefiind atestate careva acțiuni din partea executorului judecătoresc de la momentul intentării procedurii de executare – 21.02.2011 până la momentul adresării creditorului Guțanu Olesea cu cerere la 04.08.2015, prin care a solicitat să fie informată despre măsurile întreprinse de către executorul judecătoresc în vederea executării hotărârii, fapt despre care a fost informată la data de 11.08.2015.

Astfel, just a fost stabilit de către instanțele ierarhic inferioare că neexecutarea hotărârii judecătorești din 31.05.2007 se datorează executorului

judecătoresc Mațarin Anatolie, prin un comportament pasiv în cadrul procedurii de executare.

Or, acest fapt își găsește confirmare certă prin decizia Colegiului disciplinar al executorilor judecătorești din 07 aprilie 2017, prin care executorul judecătoresc Mațarin Anatolie a fost sancționat disciplinar cu avertisment, cu obligația de a se instrui pe cont propriu pe o durată de 8 ore academice.

Și invers, la aprecierea comportamentului reclamantei, instanța de recurs reține că aceasta a întreprins o serie de acțiuni în vederea executării titlului executoriu, astfel încât aceasta, observând că titlu executoriu nu se execută, în perioada anului 2015 a expediat în adresa executorului judecătoresc mai multe cereri în care solicita să fie informată de ce debitorul nu achită pensia alimentară.

Tot în acea perioadă, Guțanu Olesea s-a adresat cu plângere către Procuratura Generală, solicitând să fie constatate încălcările executorilor judecătorești care ar fi pierdut titlu executoriu și care nu a întreprins nici o acțiune pentru a-l obliga pe debitor la achitarea pensiei de întreținere alimentară. Urmare a acestei plângeri, a și fost emisă decizia Colegiului disciplinar al executorilor judecătorești din 07 aprilie 2017 amintită mai sus.

De asemenea, poate fi observată și cererea Olesei Guțanu din 19 ianuarie 2018 expediată în adresa executorului judecătoresc Mațarin Anatolie prin care a solicitat întreprinderea acțiunilor pentru sancționarea debitorului Guțanu Marin.

Instanța de recurs mai indică că miza în litigiu pentru reclamantă se manifestă prin obținerea în proprietate a unor mijloace bănești care rezultă din neexecutarea corespunzătoare a obligațiilor asumate de debitor.

Raportând cadrul legal citat la circumstanțele speței, Colegiul consideră că prima instanța și instanța de apel corect au constatat că cerința reclamantei Guțanu Olesea cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești este întemeiată și urmează a fi admisă. Or, pârâtul Ministerul Justiției, nu a executat sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Colegiul civil reține că hotărârea din 31 mai 2007 a Judecătoriei Fălești a rămas neexecutată pentru o perioadă de 106 luni, cuprinsă de la 21 februarie 2011, data intentării procedurii de executare și până la 22 ianuarie 2020, data pronunțării deciziei în instanța de apel.

Iar, contrar prevederilor art. 22 alin. (2) Cod de executare, executorul judecătoresc Mațarin Anatolie nu a demonstrat instanței că în cadrul executării documentului executoriu nr. 2-391/2007 din 31.05.2007 au fost întreprinse acțiuni necesare în vederea executării operative a titlului executoriu, nefiind prezentate careva înscrisuri pentru a demonstra contrariul.

Astfel, reclamanta în continuare deține statut de victimă, or executorul judecătoresc nu a întreprins acțiuni suficiente în vederea executării documentului executoriu, prin urmare este corectă concluzia primei instanțe de a constata faptul încălcării dreptului reclamantei la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța de recurs reține că Guțanu Olesea a pretins și la repararea prejudiciului moral, cât și material în urma neexecutării hotărârii judecătorești.

Cu referire la pretenția reclamantei Guțanu Olesea privind încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului material în mărime de 57 825 lei, pretins cauzat prin neexecutare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de recurs apreciază justă concluziile instanțelor ierarhic inferioare privind netemeinicia acestei pretenții. Or, prima instanța corect a invocat că nici prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și nici jurisprudența CEDO nu impun în sarcina statului responsabilitatea și obligativitatea executării unei hotărâri judecătorești în cazul persoanei private, ci doar repararea prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Colegiul reiterează că la caz, debitorul obligației pecuniare față de Guțanu Olesea este Guțanu Marin și nu statul Republica Moldova, iar după cum a fost relevat și în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru drepturile omului, cauza Margareta Grițco contra Moldovei, decizia din 29 noiembrie 2005, responsabilitatea statului pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unui terț privat (persoană fizică sau entitate juridică privată) nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedurile de executare.

Cu referire la pretenția de încasare a cheltuielilor de judecată, instanța de recurs optează că suma de 2500 de lei stabilită la aprecierea instanțelor ierarhic inferioare spre încasare cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ar fi una rezonabilă, în condițiile în care solicitantul nu a prezentat un calcul desfășurat al acțiunilor întreprinse în prezentul proces, aceasta urmând a fi apreciată la discreția instanței.

Privitor la repararea prejudiciului moral, cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești, instanța de recurs reține următoarele.

Conform art. 1423 alin. (1) și (2) Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate. Astfel, la aprecierea cuantumului compensației pentru prejudiciu moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de comportamentul părților, importanța procesului pentru reclamant, precum și de durata neexecutării hotărârii judecătorești, fiind apreciat ce a pierdut persoana pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial, atât la moment, cât și pentru viitor.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțe în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit neexecutarea, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, de durata încălcării și de importanța procesului pentru Guțanu Olesea, instanța de recurs consideră că mărimea prejudiciului moral stabilit de instanțele ierarhic inferioare de 5000 de lei este o sumă iluzorie și nu este de natură să restabilească echitatea socială, iar acordarea sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral ar fi una echitabilă ce cu ar putea acoperi gradul suferințelor suportate prin neexecutarea îndelungată a hotărârii.

Totodată, instanța de recurs consideră că cuantumul prejudiciului moral pretins de către Guțanu Olesea în sumă de 200 000 lei este vădit disproportionat și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz, principiului general al echității și jurisprudenței CEDO.

Din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță și instanța de apel au stabilit circumstanțele pricinii, nefiind necesară verificarea suplimentară și administrarea de noi dovezi, însă au apreciat arbitrar cuantumul prejudiciului moral, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Guțanu Olesea și de reprezentantul ei avocatul Tampei Tatiana și de a modifica decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea cuantumului prejudiciului moral prin majorarea sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral de la suma de 5 000 de lei la suma de 50 000 de lei, iar recursul declarat de Ministerul Justiției de a-l respinge ca neîntemeiat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se admite recursul declarat de către Guțanu Olesea și reprezentantul ei avocatul Tampei Tatiana.

Se modifică decizia din 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Guțanu Olesea împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Mațarin Anatolie cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică, în partea cuantumului prejudiciului moral și se încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Olesei Guțanu suma de 50 000 (cincizeci mii) de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, decizia din 22 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru